

факторы и идентифицировать виды риска, но и определить масштабы потерь и соотнести их со своими возможностями по ведению предпринимательской деятельности. Оценка риска - это процесс идентификации производственно-финансовых ресурсов и угроз этим ресурсам, возможных потерь, основанный на оценке частоты возникновения рисков событий и возможном при этом размере ущерба.

Сельскохозяйственным организациям чтобы выжить в рыночной среде, выдержать конкуренцию и внести свой вклад в экономический рост, необходимо научиться управлять своей деятельностью в условиях риска. Под управлением рисками понимается деятельность, направленная на предотвращение возможных серьезных проблем в производственно-финансовой деятельности предприятия при наступлении рисков событий, обеспечение его стабильного функционирования с ориентацией на расширенное воспроизводство на базе собственных ресурсов. Необходимо отметить, что использование анализа сущности риска, его классификации и оценки позволит производителям сельскохозяйственной продукции выявить наиболее эффективные направления снижения риска.

Кроме этого, следует решить следующие задачи: определить влияние конкретного риска на достижение поставленной цели и рассчитать затраты материальных и финансовых ресурсов, связанных с нейтрализацией его негативных последствий. Для ответа на подобные вопросы необходима полная и достоверная оценка процессов, происходящих в АПК области, так как именно данная информация является отправной точкой для разработки организационно-экономических мероприятий для обеспечения стабильного сельскохозяйственного производства в условиях риска и неопределенности.

Литература

1. Крылатых Э.Н. Проблема экономических рисков в агропромышленном комплексе // Журнал Аграрной экономики и маркетинга. 2002. № 1
2. Мартынушкин, А.Б. Формирование системы управления рисками в сельскохозяйственном предприятии / А.Б. Мартынушкин // Учет и аудит в условиях перехода на международные стандарты: Тезисы межвузовской научно-практической конференции, 14 декабря 2007 года.

Кароліна Руліцька

асистент,

Львівський національний аграрний університет,

м. Дубляни

ДО ПИТАННЯ ПРО ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК АГРАРНОЇ ЕКОНОМІКИ ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Реалізація інноваційних процесів є визначальним процесом у забезпеченні зростання ефективності економіки України. Для успішного просування по шляху розбудови аграрної економіки інноваційний фактор має стати визначальним не лише у напрямках агропромислового розвитку, а й у вирішенні соціальних питань сільських територій. Створення передумов для досягнення конкурентних переваг українських сільськогосподарських товаровиробників забезпечить у майбутньому скорочення виробничих витрат, ріст внутрішнього споживчого ринку й експортного потенціалу вітчизняної продукції.

Питання теорії та практики інноваційних процесів досліджувало багато вітчизняних та зарубіжних вчених, серед яких О. Амоша, Л. Борщ, О. Кузьмін [2], С.

Покропивний [3], М. Портер[5], Е. Уткін [4], І. Шумпертер [1;5], М. Чумаченко [5] та інші.

Проте ряд аспектів інноваційних процесів, пов'язаних із сучасним етапом трансформації економіки потребують більш детального вивчення.

У запропонованих тезах маємо на меті дослідити теоретичні підходи до визначення інноваційних процесів та оцінити ступінь їх впровадження у сільськогосподарських підприємствах Львівської області.

Всесвітньо відомий економіст Й. Шумпетер узагальнив теоретичні дослідження, які економічну динаміку виводили безпосередньо з процесів створення та впровадження у виробництво нових технологій і нових товарів і назвав ці процеси «інноваційними» та сформулював цілісну інноваційну теорію. С. Ф. Покропивний [3] інновацію розуміє як упровадження в господарську практику результатів інноваційних процесів, яке формується високоінтелектуальними розробниками. Е. Уткін [4] твердив, що інновація – це об'єкт, впроваджений у виробництво в результаті використання науково-технічних та інших досягнень (винаходів), котрі якісно відрізняються від існуючих аналогів.

Важливим для активізації інноваційної діяльності у Львівській області є участь області у фінансуванні державних інноваційних проектів. Через те, що частка бюджетного фінансування є незначною, а подекуди, мізерною, ситуація з відсутності впровадження інноваційних проектів у сільськогосподарських підприємствах Львівщини негативно відображається, в першу чергу, на інтересах споживача. Маючи новітні розробки та устаткування сільськогосподарські підприємства Львівської області здатні вплинути на зниження собівартості сільськогосподарської продукції і пришвидшити шлях її потрапляння з виробництва на наші столи. Вважаємо, що слід переймати закордонний досвід, і левову частку фінансування повинна на себе прийняти держава. Чекати, щоб іноземні інвестори вклали свої кошти в наші інноваційні проекти – означає вирощування собі ж конкурентів. Оскільки сільське господарство підвладне не лише людським чинникам, а й капризам природи, іноземному інвестору не завжди вдасться швидко повернути свій вкладений капітал з прибутком.

У підсумку необхідно відмітити, що у Львівській області, як і в країні в цілому одним із головних чинників розвитку економіки є інноваційна діяльність, яка є необхідною передумовою для конкурентоспроможності сільськогосподарських підприємств. Знання суті інновацій і механізму інноваційної діяльності сприятиме відкриттю та освоєнню нових ринків, забезпечить якісні та кількісні зміни, підвищить рівень розвитку сільськогосподарських підприємств. Отримання аграрним підприємством прибутку за рахунок впровадження інновацій стимулює підприємця до постійного вивчення ринку, попиту на товари та є своєрідним стимулом до впровадження нововведень, звичайно, з підтримкою з боку держави. Приведення вітчизняного законодавства до міжнародних стандартів та сучасних вимог розвитку капіталу в Україні, спрощення доступу вітчизняних аграрних підприємств до внутрішнього ринку іноземних інвесторів дозволить сільськогосподарським підприємствам Львівщини перейти на новий вищий рівень інноваційної діяльності.

Література

1. Власова І. В. Терміни та поняття інноваційної сфери / І. В. Власова. Інвестиції : практика та досвід. № 1- С.16-18.
2. Кузьмін О. Є. Інвестиційна та інноваційна діяльність : монографія / О. Є. Кузьмін, С. В. Князь, Н. В. Тувакова, А. Я. Кузнецова. – Львів : ЛБІ НБУ, 2003. – 233.
3. Покропивний С. Ф. Інноваційний менеджмент у ринковій системі господарювання // Економіка України. – 1995. - № 2. – 24 с.
4. Уткін Э. А., Морозова Г. И., Морозова Н. И. Инновационный менеджмент.

– М. : АКАЛІС, 1997. – 208 с.

5. Цадо Г. В.. Теоретичні підходи до визначення інвестиційно-інноваційного процесу / Г. В. Цадо. Інвестиції : практика та досвід. № 1- С.13-15.

Андрій Сава

к.е.н., начальник відділу,
Тернопільський інститут АПВ НААН,
м. Тернопіль

БІЗНЕС-ПЛАНУВАННЯ – НЕОБХІДНА ПЕРЕДУМОВА РОЗВИТКУ АГРАРНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

Розвиток аграрного підприємництва в ринкових умовах залежить не тільки від наявності і використання ресурсів, а й від уміння управляти ними. Тобто менеджмент на сьогодні виступає своєрідним виробничим ресурсом для аграрних підприємств.

Він має особливе значення, оскільки навіть маючи новітні технології виробництва продукції, достатній або високий рівень матеріально-технічного і фінансового забезпечення, підприємство без належного менеджменту приречене на понесення економічних втрат через низьку ефективність організації та управління господарською діяльністю [1].

Сучасний менеджмент реалізовується через свої функції, серед яких однією із основних є планування. Загалом планування в менеджменті означає безперервний процес, що передбачає аналіз та прогнозування, безпосередню розробку планів, виконання планів, контроль і оцінку їх виконання, коригування планів відповідно до тих відхилень, що виявляються в процесі виконання планів.

Саме поняття за твердженнями окремих вчених є пережитком адміністративно-командної системи через неадекватність і неможливість застосування у повній мірі планування в умовах економічної кризи, інфляції і нестабільного законодавства [2].

Однак, як свідчить досвід розвинених країн світу, планування має відіграти важливу роль у виході з економічної кризи, у стабілізації і розвитку підприємств. За словами В.М. Нелеп, «план в умовах ринку і самостійності підприємств має забезпечити насамперед ритмічність виробництва, одержання стабільних доходів і стійке фінансове становище підприємств» [3].

Свідченням цього є те, що із 100 суб'єктів господарювання, які розпочали свою діяльність, на ринку утримуються не більше третини. Це відбувається в основному через невміння більшості підприємців планувати свій бізнес і навпаки. Багато в чому це можна пояснити незадовільним бізнес-плануванням.

В світовій практиці ведення бізнесу доведено, що для реалізації стратегічних та поточних завдань, отримання кредитних ресурсів та залучення інвестицій, особливо іноземних, підприємство має досконало володіти всіма питаннями, пов'язаними зі складанням та належним оформленням бізнес-плану.

З огляду на загальну позитивну динаміку розвитку аграрного підприємництва, окремих галузей сектору, приріст інвестицій, це має надзвичайно важливе значення (табл. 1).

У ринковій економіці він вважається документом. Проте жодних формалізованих вимог, вказівок чи просто єдиного методичного інструментарію не існує. При складанні бізнес-плану керуються логікою підприємництва, призначенням та роллю бізнес-планування в управлінні підприємством, традиційними прийомами розрахунку економічних показників.

Таблиця 1